

06.02.2024р. Гр.25. Історія України Уроки №52-53.

Тема: 1.Українці у військових формуваннях країн Об'єднаних Націй і держав «Вісі».

2.Узагальнення. Тематичний контроль.

1. Наслідком зіткнення двох тоталітарних режимів стали небачені жертви як серед військових, так і серед цивільного населення України; територія між Карпатами і Доном перетворилася на криваві землі. Такою була для українців ціна відсутності власної незалежної держави. В роки війни українці боролися проти нацистської Німеччини та її союзників не тільки у складі армії СРСР, а й у арміях Польщі, Канади і Франції, Сполучених Штатів Америки та Чехословаччини, на фронтах Європи, Північної Африки та Південно–Східної Азії, на Тихому та Атлантичному океанах. За вагомий внесок у розгром нацизму Україна удостоїлася честі стати співзасновницею ООН. Найбільше українців нараховувалося у тих військових з'єднаннях, що формувалися в Україні, або тих, які компактно поповнювалися за рахунок її людських ресурсів. Однак значна розпорошеність українців у світі та входження українських територій до складу сусідніх СРСР держав сприяла тому, що багато з них призивалося в армію з поза меж України.

120 тис. українців воювали проти Вермахту у складі Війська Польського. Переважно це були польські громадяни, які походили з Галичини та Волині, що входили до міжвоєнної Польщі. Крім того, на польській службі перебували кілька десятків ветеранів українських армій 1917–1920 рр. Ці офіцери також захищали Польшу в 1939 р. Після поразки Польщі у 1939 р. українці продовжили воювати у складі польських збройних сил під радянським і британським командуванням. Вступаючи до польських формувань в СРСР, українці рятувались від загибелі в ГУЛАГ. З цієї ж причини українці, родом із Закарпаття, пізніше вступали до 1-го Чехословацького армійського корпусу під командуванням Людвіга Свободи. 17 вересня 1939 р. східний кордон Польщі перетнула Червона Армія. Так у Другу світову війну вступили радянські українці. Найчисельніша українська діаспора в Канаді

неодночасно сприйняла початок війни: в середовищі прорадянського українства панували антигітлерівські настрої, в націоналістичних колах сподівалися, що розвиток подій створить можливість відновити українську державність.

Урядові кола Канади не могли байдуже ставитись до заяви деяких представників ОУН, які поділяли пронімецьку орієнтацію. З міркувань національної безпеки канадські спецслужби потурбувалися про відповідний контроль над українською меншістю. Після нападу нацистів на Польщу й оголошення Великобританією війни Німеччині деяких осіб української громади, звинувачених у нелояльності, ув'язнили в канадські трудові табори. Коли ж Канада стала членом антигітлерівської коаліції, українці дістали широкий доступ до її Збройних Сил. За різними джерелами в канадській армії служило від 35 до 50 тис. українців (11,4% канадських українців). Вони проходили службу як на американському континенті, так і в Гонконгу, де втрати серед них досягли 34% від загальної кількості. Ставлення державної адміністрації США до тієї частини американських українців, які сповідували радикальні націоналістичні погляди, також було негативним. Однак значна частина українців, що мешкала в США, добровільно рекрутувалась в різні служби американської армії. Близько 40 тис. американців українського походження воювали в тихоокеанському регіоні, в малій Азії, Північній Африці, Європі, брали участь в поставках до СРСР по ленд-лізу, брали участь в операції «Оверлорд» і, нарешті, зустрілися з своїми земляками-українцями на Ельбі в 1945 р. Британський уряд також прохолодно сприймав визвольні тенденції в українському русі, по-перше, засуджуючи терористичний характер дій українських націоналістів проти польських владних структур, а по-друге, небезпідставно підозрюючи співробітництво Німеччини та ОУН. Однак Англія, а разом з нею і Франція своєрідно розігравали українську карту. Так, в інформації нацистської політичної розвідки від 3 березня 1940 р. говорилось «З початку війни активізувалася діяльність ворожих держав стосовно Радянського Союзу. Вони приділяють цьому питанню підвищену увагу,

висунули лозунг звільнення від іга Москви й усіма засобами намагаються залучити на свій бік представників його народів. Активність Парижа та Лондона виявляються наприклад, у створенні «українського легіону» у Франції та національних частин кавказців у армії Вейгана». Все ж, яку б гру не вели політики, британські та французькі українці виявили неабиякий патріотизм по відношенню до нової батьківщини. Після нападу Німеччини на Францію українство, яке гуртувалось навколо Українського Народного Союзу (УНС), виявило бажання зі зброєю в руках захищати французьку землю. Лише через канцелярію УНС в Парижі заявили про своє бажання воювати 7000 українців. 5 тис. з них, визнаних придатними, в складі «Іноземного Легіону» брали участь у всіх великих боях за Фландрію, під Седаном, над Сомою (травень 1940 р.), над Сеною, Марною, Луарою, Соною (червень 1940 р.). Статус окремих підрозділів у таборі французького руху Опору отримали, три українські формування – курінь ім. І.Богуна, курінь ім. Т.Шевченка та підрозділ поручика Круковського. Два перші сформовані в 1941–1942 рр. як українські батальйони «шуцманшафту», в складі 30 піхотної дивізії СС були кинуті проти «макі» і в серпні 1944 р. перейшли на їхній бік. До відділу поручика Круковського належали ті, хто втік з частин української дивізії «Галичина», яка навесні-влітку 1944р. проходила підготовку у Франції.

Наближення завершення війни все гостріше ставило на порядок денний питання про повоєнний устрій Європи і світу. Його розв'язанню були присвячені Ялтинська і Потсдамська конференції, де зібралися лідери США, Англії і СРСР. Рішення конференцій стосувалися і України. У Ялті (4–11 лютого 1945 р.) для України з'явилась надія на остаточне узгодження лінії радянсько-польського кордону. «Велика трійка» постановила, що «східний кордон Польщі має проходити вздовж «лінії Керзона» з відхиленнями від неї у деяких районах від п'яти до восьми кілометрів на користь Польщі». Крім того, було вирішено скликати міжнародну конференцію для створення ООН 25 квітня 1945 р. в Сан-Франциско, до якої запросити і українську делегацію, що ознаменувало її вихід на міжнародну арену. У Потсдамі (17 липня –

2 серпня 1945 р.) СРСР вдалося умовити союзників визнати його кордони (з деякими змінами на користь Польщі) станом на 22 червня 1941 р. Так, в складі СРСР залишилася Бессарабія (згідно з пактом про ненапад та договором про дружбу і кордон з Німеччиною (серпень – вересень 1939)) та Північна Буковина. Отже, ці дві конференції мали важливе значення для України. Героїзм українського народу

1. У лавах Червоної армії несло службу 127 тис. жінок з України. Жінки боролися у партизанських загонах, антифашистському підпіллі. 2. За мужність і відвагу в боях на фронтах Другої світової війни 2,5 млн воїнів – жителів України нагороджено орденами і медалями СРСР (із 7 млн загальної кількості відзначених у Радянській армії), 2072 українці удостоєні звання Героя Радянського Союзу, із них 32 – двічі, а один тричі (льотчик Іван Кожедуб). 3. 27 жінкам, які народилися в Україні, присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Всього в боях за Україну брало участь 53 жінки – Герої Радянського Союзу (серед них 28 росіянок, 21 українка, 2 татарки, карелка і єврейка). 4. Під час звільнення Криму уславився гвардійський жіночий авіаційний полк нічних бомбардувальників, сформований Героєм Радянського Союзу М. М. Расковою. 5. Повітряні тарани здійснили 55, закрили своїми тілами амбразури дотів – 25, спрямували свої палаючі літаки на скупчення ворожої сили і техніки 32 воїни – громадяни України. 6. Радянські партизани і підпільники України за самовіддану боротьбу з ворогом одержали майже 63,5 тис. урядових нагород (із 152 тис. нагород партизанів і підпільників по всьому СРСР). 7. Двома Героями Радянського Союзу і водночас повними кавалерами орденів Слави є українці: І. Драченко – з Черкащини і П. Дубинда – з Херсонщини. 8. Українські фронти відіграли вагомую роль в остаточному розгромі Німеччини та її союзників у Європі. 9. Український народ дав Збройним силам понад 300 полководців і воєначальників. 10. Більше половини радянських фронтів та армій, що діяли проти гітлерівців, очолювали українці – А. Єфременко, С. Тимошенко, Р. Малиновський, І. Черняхівський, П. Рибалко, К. Москаленко та інші. Ціна перемоги

1. У радянських збройних силах, що воювали з фашизмом, 6 млн. чоловік, або кожен п'ятий воїн, були з України, 3 млн. з них загинули, кожен другий, що залишився живим, повернувся інвалідом. 2. У діючій армії працювало 16 тис. лікарів з України. 3. 120 тис. українців брали участь у складі військ США, Канади, Франції, польських та чехословацьких формувань. 4. Україна була центральним плацдармом бойових дій. За перемогу над силами фашизму, за трагічні помилки і прорахунки радянського державного і військового керівництва український народ заплатив дорогою ціною. 5. Україна втратила п'яту частину населення. Окупантами було знищено 366 тис. військовополонених, 3,9 млн. мирних жителів. 6. 10 млн. жителів залишилися без даху над головою. На території України було знищено 16 150 підприємств, 27 910 колгоспів, 872 радгоспи, 1300 МТС. 7. Було зруйновано і спалено 714 міст і селищ, понад 28 тис. сіл, 647 тис. житлових будинків. 8. Тільки прямі збитки, заподіяні німецько-фашистськими загарбниками, становили 285 млрд. крб.

Посилання: Героїзм українського народу

1. У лавах Червоної армії несло службу 127 тис. жінок з України. Жінки боролися у партизанських загонах, антифашистському підпіллі. 2. За мужність і відвагу в боях на фронтах Другої світової війни 2,5 млн воїнів – жителів України нагороджено орденами і медалями СРСР (із 7 млн загальної кількості відзначених у Радянській армії), 2072 українці удостоєні звання Героя Радянського Союзу, із них 32 – двічі, а один тричі (льотчик Іван Кожедуб). 3. 27 жінкам, які народилися в Україні, присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Всього в боях за Україну брало участь 53 жінки – Герої Радянського Союзу (серед них 28 росіянок, 21 українка, 2 татарки, карелка і єврейка). 4. Під час звільнення Криму уславився гвардійський жіночий авіаційний полк нічних бомбардувальників, сформований Героєм Радянського Союзу М. М. Расковою. 5. Повітряні тарани здійснили 55, закрили своїми тілами амбразури дотів – 25, спрямували свої палаючі літаки на скупчення ворожої сили і техніки 32 воїни – громадяни України. 6.

Радянські партизани і підпільники України за самовіддану боротьбу з ворогом одержали майже 63,5 тис. урядових нагород (із 152 тис. нагород партизанів і підпільників по всьому СРСР). 7. Двома Героями Радянського Союзу і водночас повними кавалерами орденів Слави є українці: І. Драченко – з Черкащини і П. Дубинда – з Херсонщини. 8. Українські фронти відіграли вагомую роль в остаточному розгромі Німеччини та її союзників у Європі. 9. Український народ дав Збройним силам понад 300 полководців і воєначальників. 10. Більше половини радянських фронтів та армій, що діяли проти гітлерівців, очолювали українці – А. Єфременко, С. Тимошенко, Р.Малиновський, І. Черняхівський, П. Рибалко, К. Москаленко та інші. Ціна перемоги

1. У радянських збройних силах, що воювали з фашизмом, 6 млн. чоловік, або кожен п'ятий воїн, були з України, 3 млн. з них загинули, кожен другий, що залишився живим, повернувся інвалідом. 2. У діючій армії працювало 16 тис. лікарів з України. 3. 120 тис. українців брали участь у складі військ США, Канади, Франції, польських та чехословацьких формувань. 4. Україна була центральним плацдармом бойових дій. За перемогу над силами фашизму, за трагічні помилки і прорахунки радянського державного і військового керівництва український народ заплатив дорогою ціною. 5. Україна втратила п'яту частину населення. Окупантами було знищено 366 тис. військовополонених, 3,9 млн. мирних жителів. 6. 10 млн. жителів залишилися без даху над головою. На території України було знищено 16 150 підприємств, 27 910 колгоспів, 872 радгоспи, 1300 МТС. 7. Було зруйновано і спалено 714 міст і селищ, понад 28 тис. сіл, 647 тис. житлових будинків. 8. Тільки прямі збитки, заподіяні німецько-фашистськими загарбниками, становили 285 млрд. крб.

Посилання:

<https://www.youtube.com/watch?v=71LpLuHz65c>

2. Контрольна робота.

1. Акт про беззастережну капітуляцію Німеччини було підписано:

а) 8 травня 1945 р.;

б) 17 липня 1945 р.;

в) 2 вересня 1945 р.

2. Сталінградська битва завершилась:

а) 19 листопада 1942 р.;

б) 2 лютого 1943 р.;

в) 1 березня 1943 р.;

г) 14 березня 1943 р.

3. Адміністративним центром рейх комісаріату «Україна» було місто:

а) Львів;

б) Київ;

в) Рівне;

г) Вінниця.

4. Дата визволення міста Києва.

а) 14 жовтня 1943 р.;

б) 25 жовтня 1943 р.;

в) 6 листопада 1943 р.

5. «Рейкова війна» — це:

а) широке використання радянськими військами бронепоездів;

б) операція радянських партизан;

в) операція підпілля ОУН.

6. Яка офіційна дата звільнення України?

а) 8 жовтня 1944 р.;

б) 14 жовтня 1944 р.;

в) 28 жовтня 1944 р..

7. Рік докорінного перелому у ході Другої світової війни — це:

а) 1942 р.;

б) 1943 р.;

в) 1944 р.

8. Коли Україна була повністю окупована німецькими військами?

а) 22 червня 1941 р.;

б) 22 липня 1942 р.;

в) 22 серпня 1943 р.

9. Білорусія була визволена радянськими військами в результаті операції:

а) «Сатурн»;

б) «Багратіон»;

в) «Кільце».

10. Пакт про ненапад між СРСР та Німеччиною було укладено:

а) 30 жовтня 1938 року;

б) 23 серпня 1939 року;

в) 28 вересня 1939 року;

г) 22 червня 1941 року.

11. Терміном «Голокост» світова історіографія позначає геноцид, здійснюваний нацистами в роки Другої світової війни, проти

А. польського народу.

Б. українського народу.

В. російського народу.

Г.єврейського народу.

12.Які події Великої Вітчизняної війни відбулись упродовж 1944 року? (3 правильні відповіді)

- 1. Визволення Донбасу.**
- 2. «Битва за Дніпро».**
- 3. Корсунь-Шевченківська наступальна операція.**
- 4. Депортація кримських татар до Середньої Азії.**
- 5. Львівсько-Сандомирська наступальна операція.**
- 6. Утворення Українського штабу партизанського руху.**